

EOS Janka Päivi(TEM), Saarinen
Jukka(TEM), Hillamo
Harri(TEM)

23.05.2018

Asia

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräsin olevan energian käytöstä (Uusiutuvan energian direktiivi)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 5/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi ehdotuksen uusiutuvan energian direktiiviksi vuoden 2020 jälkeiselle ajalle (*jäljempänä RED II*) 30.11.2016 osana puhtaan energian pakettia. Neuvoston yleisnäkemyks hyväksyttiin energianeuvostossa 18.12.2017. Euroopan parlamentti äänesti kannastaan 17.1.2018.

Kolmikantaneuvotteluja (trilogeja) on ollut 27.2.2018, 27.3.2018, 17.5.2018 ja neljäs on 29.5.2017. Trilogeissa on saavutettu edistystä useassa asiakokonaisuudessa. Periaatteellisesti merkittävimmistä asioista (mm. EU:n uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2030, uusiutuvan sähkön tukijärjestelmien avaaminen, omaan käyttöön uusiutuvaa sähköä tuottavien kuluttajien oikeudet ja kohtelu, uusiutuvilla energialähteillä tuotetun lämmön ja kylmän lisäämistavoitteet, biopolttoaineet ja muun uusiutuvan energian käyttö liikenteessä) ei ole päästy sopuun. Parlamentin esittämää uusiutuvan energian tavoitteen nostoa 27 %:stä 35 %:iin ei ole vielä trilogeissa käsitelty. EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nostosta keskusteltiin epävirallisessa energianeuvostossa 19.4. 2018.

Puheenjohtajan tavoite on saavuttaa sopu trilogeissa kesäkuun lopussa 2018 päättyvällä puheenjohtajuuskaudellaan. Todennäköisesti trilogeja ei ole saatu päätökseen ennen 11.6.2018 kokoontuvaa energianeuvoa, joten ministereiltä haetaan ohjausta neuvotteluihin.

Suomen kanta

Tässä muistiossa täsmennetään ja täydennetään valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 5/2017 vp) määriteltyjä kantoja vastaamaan direktiiviehdotuksesta käytävien neuvottelujen nykytilannetta.

Suomi pitää hyvänä, että uusiutuvan energian direktiivi uusitaan vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Se varmistaa osaltaan, että EU kokonaisuudessaan saavuttaa sitovan vähintään 27 prosentin uusiutuvan energian osuuden energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Suomi pitää uusiutuvan osuuden

lisäämistä EU:ssa tärkeänä ja on sitoutunut omalta osaltaan nostamaan uusiutuvan energian osuutta nykyisestä lähes 40 prosentin tasosta 50 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Trilogeissa merkittävin neuvottelukysymys on parlamentin esitys nostaa EU:n uusiutuvan energian tavoite vuoteen 2030 27 prosentista 35 prosenttiin. Neuvotteluissa on esillä myös eri tasot 27 ja 35 prosentin välillä, kuten 30 prosenttia tai hieman yli 30 prosenttia. Suomi voi hyväksyä osana kokonaisratkaisua EU:n uusiutuvan energian tavoitteen noston 30 prosenttiin vuonna 2030 edellyttäen, että Suomelle käytännössä kohdentuva tavoite vuodelle 2030 ei nouse yli 50 prosenttiin. Kysymys jäsenvaltioiden kansallisista uusiutuvan energian osuuksista tulee ajankohtaiseksi tilanteessa, jossa komissio arvioi, että EU:n yhteistä sitovaa uusiutuvan energian osuutta ei saavuteta jäsenvaltioiden hallintomalliasetuksen (U-kirje U8/2017 vp) mukaisten kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien pohjalta.

Parlamentin esittämä kaava direktiivin liitteeksi la tarkoittaisi todennäköisesti Suomelle hieman yli 50 prosentin uusiutuvan energian tavoitetta vuodelle 2030, jos EU:n yhteinen tavoite nousisi 30 prosenttiin. Tämän vuoksi Suomi pitää tärkeänä, että kaavaan tehdään muutoksia tai vähintään voidaan ottaa huomioon hallintomalliasetuksen 5 artiklassa mainitut muut relevantit olosuhteet komission arvioidessa kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden riittävyttä. Suomi katsoo, että ohjeellinen kaava tulisi sisällyttää ensisijaisesti hallintomalliasetukseen. Suomi voi kuitenkin osana kokonaisratkaisua hyväksyä kaavan sisällyttämisen RED II -direktiivin liitteeksi, jos direktiivistä ilmenee selkeästi sen ohjeellinen luonne. Kaava tulisi ottaa käyttöön ainoastaan tilanteessa, jossa hallintomalliasetuksessa tarkoitettujen kansallisten ilmasto- ja energiasuunnitelmaluonnosten mukaiset uusiutuvan energian tavoitteet eivät yhteisesti ole saavuttamassa EU:n uusiutuvan energian tavoitetta.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenvaltion ennen vuotta 2020 tehdyt toimet tulee ottaa huomioon uusiutuvan energian lisäämisessä. Tämän vuoksi Suomi katsoo, että jäsenvaltioiden uusiutuvan energian osuutta tarkastelevan kaavan tulisi olla sellainen, että mahdollisimman suuri painoarvo annetaan kaikille jäsenvaltioille kohdistuvalle yhtä suurelle uusiutuvan energian prosenttimääräiselle lisäykselle (*ns. flat rate*) vuoden 2020 tavoitteesta. Suomen tavoite vuodelle 2020 on 38 prosenttia, jolloin EU:n tavoitteen nosto 30 prosenttiin tarkoittaisi tämän komponentin osalta 48 prosenttia vuodelle 2030. Parlamentin esittämän jäsenvaltioiden uusiutuvan energian potentiaaliin perustuvan komponentin osalta on tärkeää, että potentiaaliin liittyvä data ja laskennan taustalla olevat komission oletukset julkaistaisiin. Potentiaalimäärittämiseen liittyy erittäin suuria epävarmuuksia. Epävarmuuksien takia myös tälle kaavan komponentille tulisi asettaa leikkuri sen maksimipainoarvolle. Sähkön siirtoyhteyksiin perustuva kaavan komponentti heijastelee uusiutuvilla energialähteillä tuotetun vaihtelevan sähkön vientimahdollisuuksia EU-maiden välillä. Suomi katsoo, että yhteydet kolmansiin maihin tulee jättää ulkopuolelle tätä komponentin arvoa määritettäessä.

Jos kaavan elementteihin ei saada Suomen toivomia muutoksia, Suomi tavoittelee toissijaisesti ratkaisua, joka muutoin varmistaa sen, että Suomelle käytännössä kohdentuva uusiutuvan energian tavoite energian loppukulutuksesta ei nouse yli 50 prosenttiin vuonna 2030. Kaavan tulisi

siten olla indikatiivinen ja komission tulisi kaavan lisäksi ottaa huomioon myös muita tekijöitä arvioidessaan kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden riittävyyttä.

Suomi voi osana direktiivin kokonaisratkaisua hyväksyä myös EU:n hieman yli 30 prosentin uusiutuvan energian tavoitteen vuodelle 2030, jos kaavaan tai sen soveltamiseen tehdään sellaisia muutoksia, jotka varmistavat Suomelle käytännössä kohdentuvan uusiutuvan energian tavoitteen pysymisen enintään 50 prosentissa vuonna 2030. Suomi toteaa kuitenkin, että EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto yli 30 prosenttiin lisää todennäköisyyttä siihen, että jäsenvaltioiden komissiolle toimittamissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa ilmoitetut uusiutuvan energian osuudet eivät riitä EU:n uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamiseen.

Suomen kansallisen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että RED II:sta ei aiheudu merkittäviä rajoitteita bioenergian käytölle ja että liitteen IX A osan raaka-aineista valmisteluille kehittyneille biopolttoaineille asetetaan erillinen alatavoite uusien investointien kannustamiseksi. Neuvoston yleisnäkemyks on tältä osin pääosin Suomen tavoitteiden mukainen ja Suomi on hyväksynyt neuvoston yleisnäkemyksen. Parlamentin kannassa ongelmallisia ovat erityisesti jätehierarkian soveltamistapa ja biomassan energiakäytön raaka-ainemarkkinoiden vääristämisen välttämistä koskevat kohdat sekä mahdollisuus poistaa kehittyneiden biopolttoaineiden raaka-aineiksi kelpaavia aineita liitteen IX A osasta ja tiukat rajoitteet ruuaksi ja rehuksi kelpaavista raaka-aineista valmistetuille biopolttoaineille. Mahdollisuus poistaa biopolttoaineiden raaka-aineita liitteestä IX luo epävarmuutta investointeihin, minkä vuoksi Suomi vastustaa sitä. Jätehierarkian soveltamista ja biomassan energiakäytön raaka-ainemarkkinoiden vääristämisen välttämistä koskevien parlamentin muutosehdotusten osalta Suomi voi hyväksyä ratkaisun, joka edellyttää jäsenvaltiota ottamaan ne huomioon politiikkatoimissaan ja joka mahdollistaa kansallisten olosuhteiden huomioon ottamisen niiden soveltamisessa. Liikenteessä käytettävän uusiutuvan energian osalta Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemyksestä kunnianhimoisempia tavoitteita ja erityisesti liitteen IX A osan kehittyneille biopolttoaineille alatavoitetta jo vuodesta 2021 tai vuodesta 2022 alkaen.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu valtioneuvoston eduskunnalle toimittamassa kirjelmässä U 5/2017 vp. Ehdotuksen tavoitteena on luoda kehikko uusiutuvan energian edistämiseksi vuoteen 2030. Ehdotuksella pannaan toimeen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima ilmasto- ja energiapuitteiden mukainen tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 27 %:iin energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Jäsenvaltiot varmistavat yhteisesti, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuus Euroopan unionin energian loppukulutuksesta on vähintään 27 % vuonna 2030. EU:n yhteinen tavoite on sitova. Direktiiviehdotuksessa ei aseteta jäsenvaltiokohtaisia uusiutuvan energian tavoitteita vuodelle 2030. Sen sijaan komissio ehdotti politiikkatoimia sen varmistamiseksi, että EU:n yhteinen tavoite saavutetaan

kustannustehokkaasti sähköntuotannossa, lämmityksessä ja jäähdytyksessä sekä liikenteessä.

Neuvoston yleisnäkemyksen pääkohdat ovat seuraavat:

Neuvoston yleisnäkemys hyväksyttiin energianeuvostossa 18.12.2017. EU sitoutuu saavuttamaan vähintään 27 %:n uusiutuvan energian osuuden kokonaisenergiankulutuksestaan vuoteen 2030 mennessä. Neuvoston yleisnäkemys vastaa Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 antamia suuntaviivoja. Siinä vahvistetaan tämä sitova tavoite ja esitetään rakenteet ja välineet sen saavuttamiseksi.

Jäsenvaltiot voivat avata kansalliset uusiutuvan sähkön tukijärjestelmänsä koskemaan myös muissa jäsenvaltiossa toteutettaville uusiutuvan sähkön hankkeille. Jäsenvaltion harkintaa kuitenkin jää, avaako se tukijärjestelmänsä. Uusiutuvan sähkön hankkeiden osalta neuvoston tekstissä säädetään komission ehdotuksen tapaan taloudellisen tuen vakaudesta rajoittamalla tukijärjestelmiin tehtäviä takautuvia muutoksia. Lisäksi säädetään siitä, millä edellytyksillä tukijärjestelmät voivat olla teknologiakohtaisia.

Pienten uusiutuvaa energiaa tuottavien laitosten lupa- ja ilmoitusmenettelyt yksinkertaistuvat. Lisäksi itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien ja uusiutuvaa energiaa tuottavien yhteisöjen oikeudet ja velvollisuudet ilmaistaan selkeästi.

Lämmityksen ja jäähdytyksen osalta jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla saavutetaan ohjeellinen tavoite lisätä uusiutuvan energian osuutta vuosittain yhdellä prosenttiyksiköllä. Neuvoston yleisnäkemyksessä on otettu huomioon se, että nykyiset kansalliset järjestelmät ja ratkaisut ovat tältä osin hyvin erilaisia eri puolilla EU:ta.

Liikennealalla kunkin jäsenmaan uusiutuvan energian tavoitteeksi vuodelle 2030 on asetettu 14 %. Lähtökohtana on kaikkien kestävien biopolttoaineiden käytön hyväksyminen esitetyn liikenteen uusiutuvan energian minimitalvoitteen täyttämiseksi. Kehittyneitä biopolttoaineita koskeva sitova alatavoite on 3 % 2030 ja sitova välitalvoite 1% vuonna 2025. Jäsenvaltiot voivat halutessaan soveltaa tuplalaskentaa liitteen IX mukaisiin biopolttoaineisiin. Sähköiseen liikenteeseen ja liikkumiseen kannustetaan voimakkaasti: käytetyn uusiutuvan sähkön määrä voidaan laskea maantieliikenteessä jopa viisinkertaisena ja rautatieliikenteessä jopa kaksinkertaisena.

Nykyinen ensimmäisen sukupolven biopolttoaineita koskeva 7 %:n enimmäisosuus pidetään voimassa. Näin investoijille voidaan taata ennakoitavuus. Jos jäsenmaa asettaa pienemmän enimmäisosuuden, se saa halutessaan alentaa uusiutuvaa energiaa koskevaa kokonaistavoitettaan liikennealalla.

Direktiivissä myös täsmennetään biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sovellettavia sääntöjä, jotka koskevat kestävyyskriteerejä ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiin liittyviä kriteerejä. Bioenergian kestävyyskriteerejä koskevat kohdat

direktiiviehdotuksessa (artiklat 26-28 ja liitteet V ja VI) ovat keskeisten elementtien osalta samankaltaiset kuin komission ehdotuksessa. Artikloihin on tullut eräitä Suomen kannalta kannatettavina pidettäviä muutoksia.

Euroopan parlamentin kanta direktiiviehdotukseen saatiin 17.1.2018.

EP ehdottaa EU:lle sitovaa uusiutuvan energian osuuden nostamista 35 %:n energian loppukulutuksesta vuonna 2030, sisältäen myös kansalliset tavoitteet ja laskentakaavan kansalliselle tavoitteelle. Kansalliset tavoitteet tulevat sovellettaviksi tilanteessa, jossa EU ei näyttäisi saavuttavan sitovaa 35 %:n tavoitetta vuoteen 2030.

Parlamentin RED II direktiivin liitteeksi ehdottama kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden laskentaan käytettävä kaava sisältää 4 komponenttia, joiden perusteella laskettavista luvuista saadaan kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian vähimmäisosuus vuodelle 2030:

- 1) Kaikkiin jäsenvaltioihin sovellettava samasuuruinen lisäys vuoden 2020 tavoitteesta vuoden 2030 tavoitteeseen (ns. flat rate). Esim. Suomen vuoden 2020 tavoite on 38 % ja EU:n tavoite 20 %, joten EU:n tavoitteen nosto vuodelle 2030 30 %:iin tarkoittaisi Suomelle tämän komponentin osalta 48 %. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 2) BKT/hlö, jossa verrataan kunkin jäsenvaltion BKT/hlö indeksiä EU:n keskiarvoon. Jos jäsenvaltion BKT/hlö indeksi on yli 150 verrattuna EU:n keskiarvoon, on tämän komponentin katto 150 %. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 3) Kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian potentiaalia kuvaava komponentti. Siinä verrataan kunkin jäsenvaltion vuoden 2020 uusiutuvan energian tavoitetta komission PRIMES EUCO3535 skenaarion mukaiseen uusiutuvan energian osuuteen vuonna 2030. Tälle komponentille ei ole asetettu kattoa. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 4) Kunkin jäsenvaltion sähkön rajat ylittävien yhteyksien määrää kuvaava komponentti, jossa verrataan kunkin jäsenvaltion rajat ylittävien yhteyksien siirtokapasiteetin ja asennetun sähköntuotantokapasiteetin suhdelukua EU:n keskiarvoon. Jos jäsenvaltion rajat ylittävien yhteyksien määrää kuvaava indeksi on yli 150 % verrattuna EU:n keskiarvoon, on tämän komponentin katto 150 %. Tämän komponentin painoarvo on 10 %.

Kaavassa käytettävään tietoihin liittyy paljon avoimia asioita, kuten minkä vuoden/vuosien BKT lukuja käytetään, uusiutuvan energian potentiaalissa käytetyt oletukset ja data, miten ulkomaanyhteyksiä määrään kuvaava komponentti lasketaan.

EP ehdottaa artiklan 4 ulottamista kaikkeen uusiutuvan energian tukemiseen, ei ainoastaan uusiutuvan sähkön tukemiseen, ja tukijärjestelmät tulisi EP:n mukaan suunnitella niin, että vältetään biomassan ohjautuminen energiakäyttöön, jos sille on korkeamman jalostusarvon käyttöä teollisuudessa tai materiaalina. Uusiutuvan energian tukijärjestelmien (Artikla 5) avaaminen asteittain muille jäsenvaltioille tulisi EP:n mukaan olla

pakollista ja kasvaa asteittain ollen 8 % 2021-2025, 13 % 2026-2030. Lisäksi EP ehdottaa jäsenvaltioille mahdollisuuden toteuttaa teknologianeutraaleja tai teknologiakohtaisia uusiutuvan energian tukijärjestelmiä.

EP ehdottaa vastuiden keventämistä ja erilaisia kannusteita sekä helpotettuja lupaprosesseja uusiutuvan energian pientuottajille, jotka kuluttavat tuottamansa energian itse. Myös uusiutuvaa energiaa tuottavien yhteisöjen toimintaa halutaan edistää erilaisin kannustein.

Lämmityksen ja jäähdytyksen alalla jäsenmaiden olisi EP:n ehdotuksen mukaan lisättävä uusiutuvan energian osuutta vuosittain kahdella prosenttiyksiköllä. Lisäystavoitteeseen voisi kuitenkin laskea mukaan jätelämpöjä ja -jäähdytyksiä.

Liikenteen uusiutuvan energian tavoitteiden osalta EP ehdottaa 12 %:n tavoitetta, sisältäen erisuuruisia laskentakertoimia (lentoliikenteen biopolttoaineet x2, laivaliikenteen biopolttoaineet x1,2, uusiutuva sähkö liikenteessä x2,5). Lisäksi EP ehdottaa palmuöljystä valmistettujen biopolttoaineiden rajoittamista uusiutuvan energian tavoitteiden ulkopuolelle alkaen vuodesta 2021 ja mahdollisuutta komissiolle poistaa raaka-aineita liitteen IX A ja B osista alkaen 2025.

EP ehdottaa myös täsmennyksiä biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sovellettaviin kestävyyskriteereihin sekä jätehierarkian laajempaa noudattamista uusiutuvan tukijärjestelmissä ja biomassan käytössä sekä tiukempia sääntöjä ainetaseen soveltamiseen koskien mm. biomassan ja biopolttoaineiden varastointia ja mahdollista sekoittamista.

Keskeisiä neuvottelukysymyksiä

Trilogeissa keskeisiä poliittisia neuvottelukysymyksiä ovat:

- EU:n uusiutuvan energia tavoite vuodelle 2030
- Kaavan käyttö komission arvioidessa jäsenvaltioiden kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmissa (luonnosten) asetettujen uusiutuvan energian tavoitteiden riittävyttä EU:n yhteisen tavoitteen saavuttamisen kannalta
- Omaan käyttöön uusiutuvaa energiaa/sähköä tuottavien kuluttajien kohtelu
- Uusiutuvan sähkön tukijärjestelmien avaaminen toisissa jäsenvaltioissa sijaitseville uusiutuvaa sähköä tuottaville laitoksille
- Uusiutuvalla energialla tuotetun lämmityksen ja jäähdytyksen lisäämistavoitteen taso
- Liikenteessä käytettävä uusiutuva energia, mm. miten velvoite voidaan toimeenpanna, tavoitteiden taso ja kertoimien käyttö
- Ensimmäisen sukupolven biopolttoaineiden kohtelu, mukaan lukien palmuöljy

EU:n uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2030 ja kaavan soveltaminen

Useat jäsenmaat ovat valmiit hyväksymään EU:n uusiutuvan energian tavoitteen noston 30 %:iin vuonna 2030 kuitenkin niin, että EP tulee

neuvostoa vastaan monessa muussa asiakokonaisuudessa. Osa näistä jäsenvaltioista on valmis hyväksymään myös hieman yli 30 %:n tavoitteen. Jotkut jäsenmaat linkittävät tavoitteen noston kokonaisratkaisun lisäksi laskentakaavaan ja sen käyttöön kunnianhimon vajeen täyttämiseksi. Muutama jäsenmaa on valmis nostamaan EU:n tavoitteen kunnianhimoa sitomatta sitä kokonaisratkaisuun.

Joukko jäsenvaltioita on ehdottanut, että joko hallintomalliasetukseen tai RED II -direktiiviin lisätään kaava, jolla kansallisia panoksia uusiutuvan energian lisäämisessä voitaisiin ohjeistaa. Näiden valtioiden mielestä kaava toisi läpinäkyvyyttä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmaluonnosten tekoon. Nämä maat kannattavat myös sitä, että komissio voisi antaa jäsenmaille ohjeellisia määrällisiä suosituksia koskien uusiutuvan energian osuutta. Moni muu jäsenvaltio on ilmaissut tukensa kaavalle kuitenkin niin, että kaavan tulisi olla ohjeellinen. Suomi on esittänyt, että kaavaa tulisi työstää eteenpäin teknisellä tasolla. Useat jäsenmaat ovat vaatineet tarkempia tietoja kaavassa käytettävästä datasta ja jäsenmaakohtaisia taustatietoja.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 194 artiklan (energia) 2 kohta, tavallinen lainsäätämisyjärjestys

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti vahvisti kantansa 17.1.2018 (ensimmäinen käsittely)

Esittelijä José BLANCO LÓPEZ (ITRE-valiokunta)

Kansallinen valmistelu

Energia- ja Euratom -jaoston kirjallinen menettely 18.-22.5.2018

EU-ministerivaliokunta 25.5.2018

Eduskuntakäsittely

U 5/2017 vp

SuVL 3/2017 vp, TaVL 10/2017 vp, MmVL 5/2017 vp, YmVL 5/2017

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksen vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle (U 5/2017 vp).

Asia kuuluu maakunnan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 ja 22 kohdan perusteella maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle (U/2017 vp).

EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto vähintään 27 %:sta vuonna 2030 30 %:iin tai sen yli olisi sekä EU tason vaikutuksia että vaikutuksia Suomeen. Komissio toimitti jäsenvaltioille maaliskuussa 2018 paperin, jossa on kuvattu päivitettyjen politiikkaskenaarioiden tuloksia EU-tasolla (Non paper complementary economic modelling undertaken by DG ENER regarding different policy scenarios including updated renewable energy technology costs in the context of Council and Parliament discussions of the recast of the renewable energy directive and the revision of the energy efficiency directive). Jäsenvaltiokohtaisia tuloksia ei ole saatu nähtäväksi, joten esim. Suomea koskevat oletukset ja data eivät ole käytössä.

Komissio on päivittänyt puhtaan energian paketin vaikutusarvioinneissa vuonna 2016 käytettyjä analyysejä. Päivitetyissä skenaarioissa on huomioitu tuulivoiman (maa- ja offshore), aurinkosähkön ja lämmityksessä käytettävän aurinkoenergian kustannusten aleneminen.

Päivitettyjen skenaarioiden mukaan EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto 30 %:iin yhdessä 30 %:n energiatehokkuustavoitteen kanssa johtaisi lähes samoihin BKT- ja työllisyysvaikutuksiin kuin vuoden 2016 skenaario, jossa EU:n uusiutuvan energian tavoite oli 27 % ja energiatehokkuustavoite 30 %.

Päivitettyjen skenaarioiden mukaan EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto 33 %:iin yhdessä 33 %:n energiatehokkuustavoitteen kanssa johtaisi +0,14 - -0,08 %:n BKT-vaikutuksiin ja 0,15 - 0,16 %:n työllisyyden kasvuun verrattuna vuoden 2016 skenaarion vaikutusarvioihin, jossa EU:n uusiutuvan energian tavoite oli 27 % ja energiatehokkuustavoite 30 %.

Päivitettyjen skenaarioiden mukaan EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto 35 %:iin yhdessä 35 %:n energiatehokkuustavoitteen kanssa johtaisi +0,38 - -0,03 %:n BKT-vaikutuksiin verrattuna vuoden 2016 skenaarion vaikutusarvioihin, jossa EU:n uusiutuvan energian tavoite oli 27 % ja energiatehokkuustavoite 30 %.. Työllisyysvaikutukset olisivat samaa suuruusluokkaa kuin 33/33 skenaariossa.

Suomen kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 perustuu siihen, että uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta on vuonna 2030 50 %. Strategian politiikkatoimet on linjattu ja vaikutusarviot tehty 50 %:n tavoitteen pohjalta. EU:n uusiutuvan tavoitteen nosto 27 %:sta 30 %:iin tai sen yli yhdessä parlamentin ehdottaman jakokaavan kanssa merkitsisi todennäköisesti Suomelle yli 50 %:n tavoitetta vuodelle 2030. Strategian mukaisen 50%:n tavoitetason ylittäminen tarkoittaisi tarvetta lisäisille politiikkatoimille sekä aiheuttaisi merkittäviä kustannusvaikutuksia, joista ei ole tehty kattavia arvioita. Ainakin komission vuoden 2016 referenssiskenaarioiden tietojen perusteella parlamentin ehdottama kaava tarkoittaisi Suomelle EU:n keskiarvoa korkeampaa uusiutuvan energian tavoitteen nostoa vuoden 2020 tavoitteesta vuoteen 2030. Käytettävissä olevan komission vuoden 2016 30/30 referenssiskenaarioiden ja vuoden 2017 BKT/hlö lukujen pohjalta Suomen tavoite olisi hieman yli 50 %, jos EU:n

yhteinen tavoite olisi 30 % ja kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuus määritettäisiin käyttämällä kaavaa. Käytettävään dataan liittyy kuitenkin epävarmuuksia, minkä vuoksi tarkkaa ja luotettavaa arvioita ei käytettävissä olevilla tiedoilla voida tehdä. EU:n tavoitteen noustessa yli 30 %:iin pelkkään kaavaan perustuva Suomen uusiutuvan energian osuus nousisi selvästi yli 50 %:n.

Edellä mainitun perusteella EU:n uusiutuvan energian tavoitteen noston suorat vaikutukset Suomelle riippuva siitä, miten uusiutuvan energian osuudet kohdistetaan eri jäsenvaltioille tilanteessa, jossa EU ei näyttäisi pääsevän EU:n yhteiseen tavoitteeseen jäsenvaltioiden itse asettamien uusiutuvan energian tavoitteiden pohjalta. Mitä korkeampi EU:n yhteinen tavoite on, sitä todennäköisemmin ollaan tilanteessa, jossa lisäpanostuksia jäsenvaltioilta edellytetään.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu toisinto) COM(2016) 767 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hallitusneuvos Päivi Janka, TEM/EOS, p. 02950 64833
Yli-insinööri Jukka Saarinen, TEM/EOS, p. 02950 64806
Erityisasiantutija Harri Hillamo, TEM/EOS, p. 02950 47034

EUTORI-tunnus

EU/2016/1749

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	uusiutuvat energianlähteet, energia TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, UM, VM, VNK, VTV, YM
